

การใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

นางสาว ภคกุล ศิริพยัคฆ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974 - 582 - 727 - 4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019050

i17380248

THE USES OF MASS MEDIA BY POLITICAL PARTIES
IN BANGKOK GOVERNOR ELECTION

Miss Pakakul Siripayak

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Mass Communication

Graduate School
Chulalongkorn University

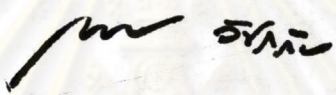
1993

ISBN 974 - 582 - 727 - 4

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
โดย   นางสาว ภคกุล ศิริขันธ์
ภาควิชา   สื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล

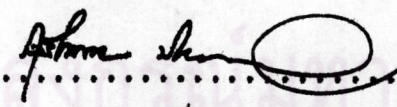

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิตศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราชย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.เกษม ศิริสัมพันธ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

มณฑล ศิริพิชัย : การให้สื่อมวลชนของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร (THE USES OF MASS MEDIA BY POLITICAL PARTIES IN
BANGKOK GOVERNOR ELECTION.) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล,
235 หน้า . ISBN 974-582-727-4

การวิจัย เรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้
สื่อมวลชนของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2533
ในด้านนโยบาย รูปแบบ และวิธีการ ตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ ในการใช้สื่อมวลชนดังกล่าว ซึ่งได้เก็บ
รวบรวมข้อมูลจากพรรคการเมืองที่เป็นคู่แข่งสำคัญในการเลือกตั้งครั้งนี้ 4 พรรค โดยการสัมภาษณ์ผู้มี
ส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนประชาสัมพันธ์ของพรรค เก็บข้อมูลข่าวสารและโฆษณาที่พรรคการเมือง
ส่งไปเผยแพร่ทางสื่อมวลชนที่สำคัญคือ หนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ รวมทั้งการเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการ
เลือกตั้งครั้งนี้อย่างใกล้ชิด ตลอดจนศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

จากการศึกษา พบว่า พรรคการเมืองทั้ง 4 พรรคได้ให้ความสำคัญในการใช้สื่อมวลชนในการ
เลือกตั้งครั้งนี้เป็นอย่างมาก โดยถือเป็นนโยบายหลักของการรณรงค์หาเสียงในแต่ละพรรคซึ่งได้มีการ
วางแผนอย่างจริงจัง ทั้งนี้ได้มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการในการใช้สื่อมวลชนมากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม
การใช้สื่อมวลชนในการเลือกตั้งครั้งนี้ก็ยังมีอุปสรรคอยู่พอสมควร เช่น ความสามารถในการใช้สื่อมวลชน
ของแต่ละพรรค ขึ้นอยู่กับงบประมาณ ทีมงาน ความชำนาญในการผลิตสื่อ ประชาสัมพันธ์ ความสัมพันธ์
ของนักการเมืองกับผู้บริหารสื่อมวลชน รวมทั้งการปิดกั้นหรือการเลือกนำเสนอเฉพาะข่าวสารบางข่าวหรือ
เสนอเฉพาะบางพรรค ยิ่งกว่านั้น ยังพบว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการใช้สื่อมวลชนในการเลือกตั้ง เป็น
อย่างมากด้วย ดังที่ได้เปิดให้มีการใช้สื่อโทรทัศน์อันเป็นสื่อที่รัฐบาลควบคุมดูแลอยู่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้
สื่อมวลชนก็มีการพัฒนามากขึ้นที่จะเข้าไปเสริมบทบาทในทางการเมือง ดังจะเห็นได้จากมีการพัฒนารูปแบบ
และเทคนิคในการสื่อสารต่าง ๆ ขึ้นอย่างมาก ในการที่จะนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้มี
เนื้อหาละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของพรรคการเมือง ผู้ใช้สื่อ รวมถึงประชาชนผู้บริโภค
สื่อ และเพื่อผลทางธุรกิจของสื่อมวลชนด้วย

ภาควิชา ..... การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา ..... การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ ..... มณฑล ศิริพิชัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C150095 : MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD: MASS MEDIA/POLITICAL PARTY/ELECTION/BANGKOK GOVERNOR

PAKAKUL SIRIPAYAK : THE USES OF MASS MEDIA BY POLITICAL PARTIES IN
BANGKOK GOVERNOR ELECTION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. RAWEWAN
PRAKOBPOL, Ph.D. 235 PP. ISBN 974-582-727-4

This investigative research is designed to understand the use of mass media by the political parties in the Bangkok Governor Election on January 7, 1990 through an analysis of policies, formats and operation, as well as to understand the obstacles in utilizing the mass media. Data are collected through an interview with persons involved in the public relation plan of four rival political parties, from information and advertising made by the political parties through major public media, which is television and newspaper, from the close observation to the election, and from other information studied from related documents.

From the research, it is found that mass media was the main focus of all four political parties. Each party took a serious mass media planning which was a major policy of the political campaign. Mass media format and operation has yet developed in the election, However, obstacles to uses of mass media in the election still existed. They were individual ability of each party to utilize the mass media, which are dependent on budget, teamwork, production skill in the area of public relation, and relationship between politicians and media manager, including news censure or discrimination against some news or some political parties. Nevertheless, mass media has virtually captured great attention from the government in this election. It is evident that television has been more liberalized. Moreover, public media is gaining its footstep in the political arena. Format and technique development in communication has been carried out to give the election news and information in details to suit the requirements of the political parties, who employed the mass media, including those of the consumers and to keep the mass media business going.

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา 2535.....

ลายมือชื่อนิสิต กตกุล ศรีพงษ์เดช
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [Signature]
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้เขียนได้รับความร่วมมือ สนับสนุน ให้คำปรึกษา และกำลังใจจากบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนจะขอระลึกถึงพระคุณทุกท่านตลอดไป

ท่านแรกที่ผู้เขียนระลึกถึงพระคุณของท่านอย่างสูงสุด เพราะท่านเป็นผู้จุดประกายความสนใจการเมืองมาตั้งแต่ผู้เขียนยังเป็นเด็ก ท่านประสิทธิ์ประสาทความรู้มากมายหลายสาขาให้กับศิษย์ และประชาชนทั่วไป อัจฉริยะภาพของท่านเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เขียนสนใจศึกษาวิชารัฐศาสตร์และวิชาประวัติศาสตร์ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นจุดเริ่มของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ท่านผู้มีพระคุณอย่างสูงสุดท่านนี้คือ พล.ต.ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คณะอาจารย์ทุกท่านที่ให้คำที่ปรึกษา และเสนอแนะในการเขียนวิทยานิพนธ์ คือ รศ.ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ขวัญเรือน กิตติวัฒน์ อดีตหัวหน้าภาควิชาสื่อสารมวลชน และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ศ.ดร.เกษม ศิริสัมพันธ์ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งทุกท่านได้กรุณาเสียสละเวลา ให้คำแนะนำมาโดยตลอด นอกจากนี้ ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณ ผู้บริหารพรรคการเมืองทั้ง 4 พรรคที่กรุณาเสียสละเวลาให้สัมภาษณ์ และให้ข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างยิ่ง และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา

ท้ายสุดผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ญาติพี่น้องที่รักและห่วงใยตลอดจนให้กำลังใจจนสำเร็จการศึกษา พระคุณของบิดา มารดาที่มีต่อผู้เขียนตลอดมา ผู้เขียนจะขอระลึกถึงและจะอยู่ในความทรงจำตลอดกาลนาน

คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์นี้มีอยู่ ผู้เขียนขออุทิศให้กับวีรชนไทยที่เสียชีวิตเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย การต่อสู้ของวีรชนไทยจะเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เขียนทำงานเพื่อสังคม และสร้างสรรค์ผลงานทางการเมืองต่อไป

ภคกุล ศิริพยัคฆ์

เมษายน 2536

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	10
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2. ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
ทฤษฎีสื่อมวลชนกับการเมือง.....	14
ทฤษฎีพหุนิยม.....	18
บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนทางการเมือง.....	19
รูปแบบการใช้สื่อมวลชนทางการเมือง.....	21
ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับสื่อมวลชน.....	24
สื่อมวลชนกับการหาเสียงเลือกตั้ง.....	26
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28

บทที่

3. ระเบียบวิธีการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
แหล่งข้อมูล.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
4. การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 7 มกราคม 2533....	41
ความเป็นมาของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	
ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน.....	41
สภาพก่อนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร.....	45
พรรคการเมืองกับการส่งผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	
นโยบายการบริหารกรุงเทพมหานครของพรรคการเมือง....	58
เหตุการณ์ระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม...	61
ผลการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.	64
5. นโยบายและวิธีการใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง	
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	
7 มกราคม 2533	65
นโยบายและการวางแผนประชาสัมพันธ์ผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม.	
ของพรรคการเมือง.....	65
ประโยชน์และความสำคัญของสื่อมวลชนในทัศนะของ	
พรรคการเมือง.....	73
รูปแบบและวิธีการในการใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมือง...	79
การใช้สื่ออื่น ๆ ของพรรคการเมือง.....	98
ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมือง...	112
ข้อเสนอแนะในการใช้สื่อมวลชนในทัศนะของ	
พรรคการเมือง.....	115

บทที่	หน้า
6. การใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง	
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 7 มกราคม 2533.....	119
เป้าหมายการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ของ พรรคการเมือง.....	119
รูปแบบในการใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมือง.....	121
ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการใช้สื่อมวลชนในการเลือกตั้งของ พรรคการเมือง.....	131
7. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	163
ข้อเสนอแนะเพื่อการใช้สื่อมวลชนในทางการเมือง.....	169
ประโยชน์ในการขยายผลการศึกษาเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับ การเมือง.....	171
บรรณานุกรม.....	172
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. รายชื่อคณะผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานคร ที่มาจากการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี และ ได้รับเลือกจากประชาชน.....	178
ภาคผนวก ข. ประวัติผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และทีมรองผู้ว่าฯ กทม. ของพรรคการเมือง..	181
ภาคผนวก ค. นโยบายการบริหารกรุงเทพมหานครของ พรรคการเมืองที่นำมาใช้รณรงค์หาเสียง เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร.....	188
ภาคผนวก ง. ผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร.	201
ภาคผนวก จ. แบบสัมภาษณ์พรรคการเมือง.....	202
ภาคผนวก ฉ. คำขวัญของพรรคการเมือง.....	206
ภาคผนวก ช. ภาพข่าวต่าง ๆ	208
ประวัติผู้เขียน	235

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1	
เปรียบเทียบประวัติและคุณสมบัติของผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. ของ พรรคการเมือง.....	55
4.2	
เปรียบเทียบประวัติและคุณสมบัติของทีมผู้สมัครรองผู้ว่าฯ กทม.....	56-57
4.3	
เปรียบเทียบนโยบายการบริหารกรุงเทพมหานครของพรรคการเมือง	59-60
5.1	
เปรียบเทียบแผนประชาสัมพันธ์ของพรรคการเมือง...	71-73
5.2	
เปรียบเทียบรูปแบบวิธีการ และปริมาณการใช้สื่อมวลชนของ พรรคการเมือง.....	97-98
5.3	
เปรียบเทียบการใช้สื่ออื่น ๆ ของพรรคการเมือง.....	110-111
6.1	
เปรียบเทียบรูปแบบการใช้สื่อมวลชนโดยตรง และผู้รับผิดชอบ ของพรรคการเมือง.....	127
6.2	
เปรียบเทียบการลงโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ของพรรคการเมือง.....	139
6.3	
เปรียบเทียบปริมาณการเสนอข่าวพรรคการเมืองของหนังสือพิมพ์...	140-141
6.4	
เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง.....	160

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย